

מראי מקומות - תענית

ב.

א. הודע שיש לך אהובים בעולמך

הק' הבן יהודה, הא כבר בנס הראשון נודע כן. וביאר, דאולי הנס הראשון לא הי' נעשה משום אהבה, די"ל דהי' הקב"ה כביכול "מוכרח" לעשות כן כדי שלא יפסד נקדימון סך גדול בשביל כלל ישראל. אבל בלא הנס השני גם הי' נקדימון מנצח בדין, דהי' אומר הביא ראי' דהי' לאחר שקיעה. והקב"ה עשה נס שלא הי' פתחון פה כלל להגמון לדבר כלום, ועי"ז נודע אהבה יתירה שהי' להקב"ה לנקדימון.

ב. ג' נקדמה להם חמה

הק' תוס' בע"ז (כה. ד"ה למשה), למה לא חשבינן גם יעקב, דגם לו זרחה בעבורו, כדאי' בחולין (צא). ותי' כי זה הי' רק תשלומין למה ששקעה לו החמה, ולכן לא חשבי' לי'. והחכמת מנוח כאן מאריך בזה, וכ' דהתי' הנכון הוא, דביעקב עשה הקב"ה בעצמו, משא"כ באלו הג' התפללו לד' ואז נקדמה להם, וזה פלא, שישמע ד' בקול איש בענין זה.

ג. ונקדימון בן גוריון

ע' בעין יעקב, דאי' בהכותב שם, דאין הביאור דבאמת השמש עמדה, שהרי העולם לא יכול להתקיים אפי' שעה א' בלא גלגול הרקיע, והארץ הוא כמו גרגיר באמצע כלי, שכל זמן שהכלי מתגלגל אף הגרגיר מתגלגל, וכשהוא נח, הגרגיר נח עמו, וודאי לא שנה הקב"ה הטבע בשביל זה, אלא ה"פ, שעמוד של אור עמד באמצע רקיע האויר, ונדמה כי הוא

השמש, ואע"פ שסבב הגלגל והי' לילה, אפ"ה עמד אותו עמוד של אור, אבל הגלגל ודאי הי' מסתובב.

ד. טובה קללה שקילל אחיה השילוני את

ישראל יותר מברכה שבירכן בלעם הרשע

תמה החתם סופר, הא גם דברי בלעם היו מהקב"ה, וא"כ איך שייך שיסותרו דבריו את דברי אחי' השילוני. וע"ש שביאר דבאמת כ"א מדבר על דור אחר, ועל תקופה אחרת, ואינם סותרים זה את זה (ולדבריו יוצא שלא הי' ברכת בלעם גרועה מחמת שנאתו ששנא לישראל, ואולי הביאור הוא דמגלגלין "חוב" ע"י חייב, דאף ברכה מאת ד' על ידי רשע לא נחשבת ברכה שלימה, וצ"ע).

ה. ולא עוד, אלא שזכה קנה ליטול

הימנו קולמוס לכתוב בו ס"ת

כ' הרמ"א (יו"ד רעא, ז) די"א שיש לכתוב ס"ת בקולמוס של קנה. וכ' הגר"א דמקור הדבר הוא מגמרתנו. אולם כבר הביא הש"ך (שם, ס"ק י"ג) מהלבוש דאין נוהגין כן. וכ' הערוך השלחן (שם, סעי' ל"ח) דמלשון הגמ' עצמו משמע שאינו חובה אלא שכך נהגו, והראי' דבמס' סופרים, שהובא כל דיני כתיבת ס"ת, לא הובא דין זה.

ו. אלא שזכה קנה ליטול הימנו קולמוס

לכתוב בו ס"ת נביאים וכתובים

כ' העיון יעקב דזהו משום הג' מעלות שיש לקנה, שעומד במקום מים, וגזעו מחליף, ושרשי מרובים, לכן כותבים ג' אלו.